СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 71. Джерзи Сити, Н. Дж., второк, 26. березня, 1929. VOL. XXXVII. No. 71. Jersey City, N. J., Tuesday, March 26, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

ЖЕРТВИ ПОВЕНІ НА ПОЛУДНІ

46 ЖЕРТВ В ЛЮДЯХ. МІЛІОНОВІ ШКОДИ В МАЙНІ. ВОДА ОПАДАЄ.

АТЛЯНТА, 25. березня. — Весняні води залили шість полудневих стейтів. Населення терпить не тільки від виливу рік, але й від страшного торнада, що переходить від одного стейту до другого. На разі нараховано 46 жертв у людях. Матеріяльну шкоду годі ще обчислити. Одно певне, що буде вона виносити грубі міліони.

ПОВСТАНЦІ ВІДСТУПАЮТЬ.

ПОЛОНИЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТУНА, ЩО БУВ НА СЛУЖБІ ФЕДЕРАЛЬНОЇ АРМІЇ.

МЕКСИКО СИТІ, 25. березня. — Федеральні війська боронять міста Мазатлян, а повстанці голосять, що це місто в їх посіданню. Та правда та, що обі сторони втягнені в завзятий бій, та що повстанці відступають далі в гори.

ЗАЛИШИВ ТІЛЬКИ ПРИЯТЕЛІВ.

ТАК ЗАЯВЛЯЄ КУЛИДЖ. ЖАЛУЄ ЗА ПРИЯТЕЛЯМИ.

ВАШИНГТОН, 25. березня. — Бувший президент Кулидж заявив при відході з Вашингтону, що він залишає край у добрім положенню. Разом з тим подав, що він не зробив собі нікого ворогом, а навпаки, придбав собі богато приятелів, яких йому найбільше шкода покидати.

ВИСТАВЛЯТИМЕ САМІ РОЗГОВІРНІ КАРТИНИ.

ФІЛЬМОВА КОРПОРАЦІЯ ФАКСА АНГАЖУЄ ДЛЯ ТОЇ ЦІЛИ 200 АРТИСТІВ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Факс Филм Корпорейшен робила 18 місяців приготовання, щоби перемінити свої студія і машинерію до нового рода вистав. Всі ці переміни коштували $15,000,000.

Корпорація перевела радикальні зміни і буде тепер виставляти самі розговірні картини. Для тої ціли заангажувала компанія самих першорядних артистів з нюйорського Бродвею. Акторська трупа складається тепер з 200 артистів, музиків і танцюристів.

ПРОПАЛИ БЕЗ СЛІДУ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Раймунд Фінюкен, бизнесмен з Рачестер, вилетів з Норфолк до Ню Йорку. В літаку було 4 особи. В дорозі літак пропав і вже два дні шукають за ним та не знаходять ніякого сліду. А шукає військо і фльота.

ВРАТУВАВ СИНА, АЛЕ САМ ЗАГИНУВ.

ЛОНҐ БІЧ, Лонґ Айленд, 25. березня. — Вчорашна весняна неділя склонила Александра Джордана вихати з сином у залив ловити рибу. Виїхали на малім човні. Та риба не ловилася і це дратувало малого Джордана, котрий почав крутитися в лодці на всі боки, доки не стратив рівноваги та не перевернувся з лодкою.

Батько кинувся ратувати сина. І доплив з ним недалеко до берега. Тут побачили його рибаки і витягнули сина на беріг. Оглянулися за батьком, а його не видно. Кинулися за ним у воду, знайшли і витягнули по кількох минутах на беріг, але вже мертвого.

СОТКИ ТИСЯЧ НАД МОРЕМ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Пальмова неділя вигнала з міста сотки тисяч людей на свіжий воздух. Найбільше людей виїхало над море. В Куні Айленд було понад 200,000 гостей.

ОБЖАЛОВУЄ АМЕРИКУ.

РЕДАКТОР ЗАЯВЛЯЄ ПУБЛИЧНО, ЩО ЦЕ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВИНУВАТІ ЗА РЕВОЛЮЦІЮ В МЕКСИКУ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Петрик Ф. Скенлен, редактор часопису „Ди Бруклин Тейблет" критикував учора американську політику супроти Мексика. Він казав, що вашингтонський уряд попирає вже від 15 літ „бандитські і злодійські" мексиканські уряди, як от теперішний. Уряди Карранци, Обрегона і Каєса не мають нічого спільного з демократією, а демократичний американський уряд не повинен мати нічого спільного з того рода варварами.

КУЛИДЖ СЕНАТОРОМ?

БОСТОН, 25. березня. — Бостонські ґазети піддають, щоби бувшого президента Кулиджа вибрати сенатором. Вибір мав би наступити слідуючого року.

Запитаний про це Кулидж не дав ніякої відповіди.

ЧИСТОТА НАЙКРАЩЕ ЛІКАРСТВО.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Американ Медикал Ессосієйшен подає, що „чистота є те саме, що побожність". Чим є побожність для душі, тим є чистота для тіла.

82 СТИПЕНДІЇ ДЛЯ МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Джан Симон Гуґенгайм зложив був суму $3,500,000 як фундацію, з якої дохід призначений на стипендії для студентів, малярів, композиторів і театральних артистів, що задумують студіювати за границею. Цього року роздано 82 стипендії. Стипендія виносить звичайно около $2,500 річно. Між наділеними стипендіями є двох поетів.

СТИМСОН У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 25. березня. — Бувший ґовернор Филипин Генри Л. Стимсон остане тут кілька днів, а потім поїде до Вашингтону, щоби обняти уряд секретаря стейту.

ЗОБОВЯЗАНІ ДО МИРА.

Бувший секретар стейту Гюз мав у Ню Гейвен, Конн., виклад про мирову політику Злучених Держав. Він заявив, що Злучені Держави своїм противоенним договором зобовязалися вирішувати всі міжнародні конфлікти тільки мировою дорогою.

ЗА ГРІХИ БАТЬКІВ ПОКУТУЮТЬ ДІТИ.

Правдивість вище сказаного потвердив оподі дуже гарний дослід німецького ученого Стіве. Деякі вірили, що організм може звикнути на отрую і що це не опісля злих наслідків. Були навіть случаї, що люде, які побоювалися, що їх хочуть отруїти, споживали кождого дня малу скількість отрути. Цю скількість збільшували вони в бігу часу й коли вороги їм справді наляли трійла до напитку, то це не мало жадного успіху. Згаданий професор повторив це саме на кріликах. Він подавав до поживи чимраз більшу скількість отруї. Та його звірятам це нічого не шкодило, хотяй незвикли до цеї отруйної поживи звірята погинулиб сейчас. Та показалося, що діти цих кріликів були нежиттєздатні. Одна третина з них погинула вже першого тижня, а ті, що остали при життю, не дорівнювали ніколи кріликам, які походили від здорових родичів. Отже невинним дітям приходиться покутувати за гріхи своїх батьків.

ВКРАЛИ ТРИПОВЕРХОВУ КАМЕНИЦЮ.

У французькім місті Марсей вкрали злодії цілий будинок, розібрали його й продали старий матеріял за 25 тисяч франків. Богата вдова, властителька цього дому, була присилувана поліцією згодитися на зірвання старого дому, який грозив завaленням. Вона повірила одній фірмі перевести розібрання й виїхала до Парижа. Там видала „веселе вдова" всі гроші, бо думала, що заробить щось на старім будинку. Та якого розчаровання зазнала, коли довідалась від своєї фірми, що каменица зникла. Поліція вислідила, що батярчуки, довідавшися про зірвання будинку, випередили фірму й розібрали дім серед білого дня. Розчарована вдова позвала будівельну фірму й поліцію в суд за недбалий нагляд.

ЖЕРТВА ЗАТРОЄНОЇ ГОРІВКИ В РУМУНІЇ.

Ще одна жертва алькоголю. 10. лютого зайшов господар Василь Гольбан із своєю жінкою Домінікою до корчми Дмитра Ставчука в Джемєнах. Випили вони по кілька чарок, аж нараз жінка впала на землю й сконала. Жандармерія почала слідство й показалося, що горівка змішана з деревляним спиртом. І так Гольбан купив за гірко зароблений гріш смерть своїй жінці.

ТРОЦЬКОГО НЕ ВПУСТЯТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Кабінет міністрів у Берліні рішив не давати дозволу Троцькому на переїзд до Німеччини. Президент парламенту Лебе розчарований цим рішенням міністрів, бо він перший виступив за допущенням Троцького в Німеччину.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК.

В селі Новосад вдовець з трома дітьми закохався в молодій селянці, але вона не хотіла за нього вийти, тому, що він мав діти. Тоді звироднілий злочинець заволік нещасні малітні діти до ліса й тут їх лишив в снігу. На другий день найдено трупи замерзлих дітей.

ЗАМКНЕННЯ ТРОХ ФАБРИК ОТРУЇ.

Букарештенський магістрат зарядив замкнення трох фабрик горівки, тому, що вони виробляли її з метілевого алькоголю.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ В ПАРИЖІ.

Українська пісня і музика мають вже в Парижі свою славу завдяки капелі Кошиця, яка перед цілим світом виказала красу нашої пісні. Недавно співала у Парижі капеля „Думка", що прибула сюди з Радянської України. Не малі заслуги для популяризації української музики у Франції, а в Парижі спеціяльно, поклав знаний віртуоз-бандурист, п. Василь Ємець. П. Ємець не кидає працювати далі і його концерти тішаться небуденним успіхом.

Останніми часами виступав він враз з співачкою панею Сонею Вербицькою. Послідній їх виступ відбувся 2 і 4 лютого у „Салледу Коліє" (38 евеню де Чемпс-Елізес). Концерт улаштувало париське товариство „Універсіте де Анналс". На вступі Француз п. М. Гастон Ражео вголосив доклад про українську музику. Доклядчик почав з загальної характеристики нашої музичної творчости і замітив, що головною її цехою є мелянхолійність, яка є насідком і відбиткою важких переживань і народнього горя. Далі зупинився на оригінальности і красі української музики, виказуючи її високо мистецькі прикмети та підчеркуючи ніжність і зрозуміння краси у нашій народній пісні. На закінчення пояснив присутнім, що це таке кобзар і бандура та прочитав кілька вдалих перекладів наших пісень на французьку мову. По докладі слідувала концертова частина, яка складалася з співів п. Вербицької і гри на бандурі п. Ємця. Програма була добірна. Козачок, Катерина, Метелиця і Аркан, вміло виконані на бандурі, робили на слухачів велике враження. Найгарнішу точку програми становив спів п. Вербицької при приграванні бандури. Пісню про Морозенка мусіли наші артисти на жадання публики повторити.

ТРИ ПРИСУДИ СМЕРТИ.

Недавно відбулася в окружнім суді в Терноподі перед судом присяглих головна розправа проти Дм. і Мик. Бідованців і Анни Залізнякової з Березовиці В., пов. Тернопіль. Названі обвинувачені були за те, що в червні 1928 р. вбили чоловіка Анни Івана Залізко. Судді присяглі 12 голосами затвердили вину обвинувачених, а трибунал по нараді засудив усіх троє на кару смерти (шибениця). Оборона внесла зажалення проти присуду.

КІНЕЦЬ ХОДОВИ ПІШКИ?

Кождий заможніший чоловік, котрий не може або не хоче ходити пішки, може купити собі авто. Та чим це не рішено питання бідних людей, котрі не мають грошей на авто. Небавом буде й це питання вирішене, бо техніка придумала черевики, які, тонені ацетеліновими моторами, видержать вповні конкуренцію з автом. Це вже доказали чисельні спроби, а тепер розходиться ще о те, як усунути нещастя, коли кождий буде бігти дорогою як шалений.

ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА.

Недавно пропала з батьківського дому молода дівчина Ханька Фрай із Волі Підмихайлівської (пов. Ліско). Тепер Ханька знайшлася у Старому Селі (пов. Березів). Вона вислала до начальника ґродського суду листа, де заявляє, що добровільно покинула батьківський дім і що арештовані в звязку з буцімто її насильним вивезенням молоді люди невинні. Їх і випущено на волю. Рівночасно вона звернулася до батьків із проханням вибачити їй, що перейшла на католицизм.

НОВІ МАРКИ.

Філятелісти ждуть нетерпляче на нові марки, які імовірно вийдуть у Римі з нагоди створення „папської держави". Такі марки істнували від 1852 і 1870 р. і є нині дуже рідкими зразками. — Голяндська кольонія Сурінам у південній Америці видала цілу низку добродійних марок з образком сестри милосердя-Европейки, що нахиляється над ліжком недужого Індіянина.

БУВШ РУМУНСЬКІ МІНІСТРИ ПЕРЕД СУДОМ.

Бувший авересканський міністер здоровля свящ. Лупаш замовив стільки непотрібного санітарного матеріялу, що деяких річей, як примірно кліщів до вириву зубів, вистарчить на 100 літ. Крім того матеріял не був першої якости. Бувшому міністрови закидають, що він поробив ці замовлення, щоби збогатитися, бо замовлення виносять грубі міліони. Тепер розбирає цю справу прокураторія. Цікаво, як закінчиться слідство. Цею справою займається також парлямент.

„ХВОСТИ" В СССР. НЕ ЗМЕНШУЮТЬСЯ

ХЛІБНІ КНИЖКИ НЕ ПОСОБЛЯТЬ. ХАРЧОВА КРИЗА РОСТЕ. ДЕРЖАВНІ СКЛЕПИ НЕ МАЮТЬ ЧАЮ, СОЛИ И ИНШИХ ЗВИЧАЙНИХ ПРОДУКТІВ.

МОСКВА (СССР), 25. березня. — Московський кореспондент нюйорського „Таймса" Дюранті повідомляє, що всі старання влади, щоби зменшити харчову кризу, не дають жадних наслідків. Навпаки, з кожним днем помітко криза збільшується й біля державних харчових склепів „хвости" все ростуть, бо населення не може дістати потрібних йому продуктів.

Дещо можна скорше дістати в приватних склепах, але там доводиться за все платити дорожче в двічі, або й більше. Таксамо і в державних склепах можна дістати досить хліба, коли заплатити подвійну ціну за нього, а робітники та урядовці державних установ, що мають книжки для дешевої купівлі хліба, мусять цілими днями стояти в черзі.

Сталінці обвинувачують праву й ліву опозицію за те, що вона перешкаджає урядови в його економічних заходах. Тепер вони погрожують правій опозиції суворими репресіями, не зважаючи на те, що репресії на Троцькістів уже викликали сильне роздратовання в масах, які ведуть тихий саботаж проти влади.

ВІЙСЬКА ОХОРОНЯЮТЬ МІСТО.

ЩОБИ НЕ ДОПУСТИТИ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ АНТИФАШИСТІВСЬКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ В БАЗЕЛІ, ПРАВИТЕЛЬСТВО СТЯГНУЛО ВІЙСЬКА ДО МІСТА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 25. березня. — У неділю, 24 березня, Базель мав вигляд міста, що знаходиться в стані облоги. Великі відділи федерального та кантонального війська охороняли всі державні та публичні установи, а також патролювали по вулицях, щоби не допустити до комуністичних заворушень, коли большевики будуть робити демонстрацію проти італійських фашистів.

Демонстрацію цю мали урядити базельські комуністи з наказу Москви, не зважаючи на заборону урядом вуличних демонстрацій. Підчас спроби розпочати демонстрацію поліція арештувала 26 комуністів, разом з їхніми двома лідерами. Таксамо арештовано в інших швайцарських містах кількох комуністів, що поспішали на допомогу своїм партайманам у Базелі. Демонстрацію комуністів відразу розігнано кіннотою.

АРЕШТ КОМУНІСТИЧНОГО КОНГРЕСУ.

ПАРИСЬКА ПОЛІЦІЯ АРЕШТУВАЛА ВСІХ ДЕЛЕГАТІВ КОМУНІСТИЧНОГО КОНГРЕСУ, АЛЕ УВЯЗНИЛА ЛИШЕ 21.

ПАРИЖ (Франція), 25. березня. — Конгрес комуністичної партії Франції несподівано припинив свою працю, коли поліція арештувала всіх 120 учасників. Коли 6 полісменів, які знаходилися в помешканню конгресу для підтримки ладу, закликали конгрес до порядку, їх побили учасники конгресу, а одного полісмена поранили так тяжко, що його довелося відправити до лікарні.

На жадання префекта поліції, щоби конгрес видав винових у побиттю полісменів, він одержав відмову. Тоді префект наказав арештувати всіх учасників конгресу. В поліції їх позаписували й відпустили, за винятком 21 учасників, в яких знайшли револьвери, „блекджеки", ножі, тощо. Арештованих відправлено до вязниці.

ПОГОНЯ ЗА РЕКОРДАМИ.

АНГЛІЙСЬКІ ЛЕТУНИ ВИЛЕТІЛИ ДО АФРИКИ, ЩОБ УСТАНОВИТИ НОВИЙ РЕКОРД НАЙДОВШОГО ЛЕТУ ЛІТАКОМ.

ЛОНДОН (Англія), 25. березня. — Два військові англійські летуни розпочали довго плянований у великому секреті лет, щоби побити всі дотеперішні рекорди літаків безперервного лету на віддаль. Вони думають перелетіти без перерви з Англії на південь Африки віддаль на 6,000 миль.

Цю подорож сподіваються перелетіти за три дні й три ночі.

НОВА РОБІТНИЧА ГАЗЕТА.

АНГЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ КУПИЛИ СОБІ ЩЕ ОДНУ ГАЗЕТУ

ЛОНДОН (Англія), 25. березня. — Робітнича кооперативна організація „Ді Нейшенел Кооператів Паблишінг Сосаєті" купила за 750,000 долярів велику недільну ілюстровану газету. „Ді Дейлі Геральд", стара робітнича газета, вітає цю купівлю особливо в цей час, коли в Англії ведеться передвиборча кампанія й коли найвпливовіший журналіст Англії Лорд Родемір веде аґітацію за обєднанням ліберальів з консервативцями проти Партії Праці.

Лорд Родемір говорить, що щоби не допустити знову до влади робітничу Партію Праці, треба створення одного протисоціялістичного фронту з консервативів під проводом Болдвина, та з ліберальів під проводом Ллойда Джорджа, бо лиш така комбінація на майбутніх виборах дасть більшість цим партіям і не допустить Партії Праці до влади.

„ГРАФ ЦЕПЕЛІН" ЛЕТИТЬ ДО ЄРУСАЛИМУ.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 25. березня. — Повітроплав „Граф Цепелін" вилетів у подорож навколо Середземного моря. Він відвідає Єрусалим та перелетить через Марсель, Рим, Генуу, Неаполь, Царгород та понад иншими великими европейськими містами.

Вся подорож буде тревати 5 днів. За цей час він має пролетіти 5,000 миль. В Атенах та в Яфі він скине на парашуті почту.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ МОЖЛИВА СПІВПРАЦЯ

Духове відродженне нашого народу, політична й економічна його еманципація, а особливо боротьба проти окупантів вимагають як найбільшого обєднання наших сил. Без такого обєднання прямо годі думати про наше остаточне визволенне і здобуття соборної, суверенної української держави.

А коли брати ще й наші специфічні американсько-українські відносини під увагу, то трохи видюча людина прийде по дуже короткій розвазі до переконання, що отсе надійшов момент, в якім ми мусимо знайти певний спільний шлях, по якім нам треба повести нове поколінне, якщо по нас не має в короткому часі й слід загинути. Це надходить той критичний момент, який рішить долю наших запомогових чи яких других українських установ. Приходить той момент, в якім ми мусимо на англійській мові виложити перед молодим поколіннем духову скарбницю українського народа, коли попри українську школу треба нам вчити молоде поколінне і на англійській мові нашої історії в її величних картинах. Нам треба доконче підховати будучих провідників нашої іміґрації, які вийдуть вже з тої нашої молоді, яка тут роджена.

Все те повинно застановити всі думаючі голови нашої іміґрації і довести їх до того заключення, що отого великого пляну не в силі перевести одна орґанізація, ні одна ґрупа, ні якась одна церква. Все це потребує інтелектуального і матеріяльного обєднання цілого нашого активного загалу. Таке обєднанне можливе. Для тої саме цілі і заложено Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці. Та порушуючи тепер ту квестію, мо стоїмо на тім становищу, що коли попри Обєднанне чи поза ним вдасться нам зорґанізувати ще якусь силу, яка принесла би нам певні користи для української справи тут і в старім краю, ми, річ ясна, попремо всякий такий почин, якщо він тільки буде ведений в рамках можливостей, а не фантазій.

Та, на нашу думку, нічого з того не вийде, коли не зайдуть серед нас певні зміни. А коли ґоворимо про зміни, то маємо на думці ті аморальні способи, якими звикли тут послугуватися деякі одиниці, що розуміють політичну боротьбу як вуличні порахунки визутих зі всякої етики бандитів, у яких назвати когось злодієм чи ошуканцем являється звичайним цинічним „джовком". В першу чергу треба отже інтелектуальним тутешнім силам знайти спосіб на викоріненне отого сумного явища, а тоді доперва американсько-український інтелект дістане той авторітет, який повинен мати і який потрібний, коли маємо доконати того великого діла, до якого задумуємо братися, а яке мусить бути виконане, якщо не маємо тут перед часом національно загинути.

Др. В. Клодницький.

СПРИЯТЛИВІ ОБСТАВИНИ ДЛЯ РОЗВОЮ ДЕМОКРАТІЇ В АМЕРИЦІ

Одним із постулятів демократії в старинних часах, в Греції та Римо-Італії, був безпосередний контакт маси із лідером — народнім провідником-трибуном та урядом. Щоби задоволити це бажанне контакту, згадані народи мали відповідні майдани на народні збори під голим небом. Знаємо з історії про атенський, спартанський та римський ринки, де в означений час громадяне збіралися і полагоджували важні громадські справи. На згаданих збірних місцях, та в амфітеатрах і цирках (римський театр вміщував 22,888 глядачів, а цирк за часів Трояна мав 385,000 сиджень!) збіралась великанська маса громадян. Перед нею виступали кандидати на державні уряди, аґітатори та члени уряду і палкими промовами кували народню опінію. Густо часто на згаданих збірних місцях появлялися перед народом демаґоґи, які поривали масу за собою пустими кличами і нераз переводили державні перевороти.

В пізнійших часах віча під голим небом та мітинґи у великих цирках і театрах стали наповняти державних мужів чималим страхом, бо на них не побіджала розвага, чи державна мудрість; але демаґоґія. Побіджав знаменитий бесідник, який своєю поставою, своїм голосом та своєю ґестиґуляцією зачаровував масу.

Великі зібрання в громадському житті все були конечні, а заразом і все були небезпечні, бо розбурхана маса все була вибухаючим матеріялом. На це маємо чимало примірів за часів революцій, пр. Кромвелівської. Великої Французької, російської, української і т. п.

Ріжні передвиборчі віча визначалися все відруховістю маси, що кінчилось нераз масакрами і нерозумними ексцесами.

В політичному житті виробився погляд, що добрий громадський діяч мусить бути знаменитим бесідником-промовцем та заразом психольоґом, який мусить вміти грати на струнах хвилевого сантименту маси. В європейських університетах — у політичних відділах-факультетах, в останніх часах розвою демократії зачато виклади по краснорічивости і психольоґії маси.

З кінцем XIX. і з початком XX. століття політична преса почала завойовувати політично маси, і як така в останьому часі виробила собі незміриму силу і вплив на громадське життя.

Сьогодня в кожному модерному університеті викладають журналістику — науку, як писати і що писати для преси.

В останніх кількох роках політика дістала в руки нову зброю, а іменно радіо.

Радіо в демократичних державах Европи, а головно в Америці, в останньому році зачало відґравати нечувано велику ролю. На наших очах перевела Америка у великій мірі при помочи радія передвиборчу кампанію на президіяльні вибори. Радіо передало сотки промов ріжних державних мужів і аґітаторів. За уживання передаючих радіо стацій підчас виборчої кампанії заплачено около 2,000,000 долярів.

Тепер призадумаймося над додатніми сторонами виборчої кампанії при помочи радія. Підчас кампанії було мало великих масових зібрань виборців. У великій мірі виборець був відтятий від ґалі та вулиці. Вслід за цим не було масакр та ексцесів. Американський виборець був сепарований! На нього не впливали ані гарні фіґури аґітаторів-демаґоґів, ані вивчені ґестиґуляції, ані оплески. Виборець в Америці підчас кампанії сидів собі дома, у вигідному кріслі і на дуже далеку нераз віддаль слухав ріжних промов. Він на самоті, без зовнішних впливів, себто гри на струнах сантименту, холодно-розумово розбірав все сказане. Супокій слухача-виборця являється якраз великою моральною цінністю і хісном для справи.

Ми, діти модерного часу, це чудуємося сьогодня тому, що радіо механізує апарат демократичного уряду держави. Ми хіба лише радіти можемо, що сьогодня контакт маси з лідером, кандидатом і навіть державним урядом є вже забезпечений і корисний для дальшого розвою демократичного життя.

В ГОСТЯХ

Певно читачі „Свободи" ще не забули про знамениту відповідь московського босяка Максима Горкого українським радянським письменникам. Горкий не признав права українській літературі й нахабно відповів, що не визнає української мови, а вважає її лише „наречієм".

Навіть Винниченко обурився на безтактовний вибрик славного босяка. Але більших подробиць ми не знали про відношення Москалів до Українців. Та час від час проскакують цікаві повідомлення, з яких можна скласти уяву про дійсний стан взаємовідношень між московськими й українськими письменниками.

З цих повідомлень видно, що українські радянські літерати рішили поїхати на поклін до московських „колеґ". Не московські „колеґі" цікавляться українською літературою, а українські раби підлещуються „колеґам".

На святі „братського єдначня" в Москві радянські українські письменники жалувалися на своїх „колеґ".

Московська „Красная ґазета" зі здивованням наводить промови наших „земляків".

„В промовах деяких ораторів чулася скарга на те, що Москалі ще дуже мало знають, а часто-густо й зовсім не знають українського письменства. На доказ Українці приводили кілька конкретних прикладів.

„Один з українських письменників (на жаль, ґазета не наводить призвища) казав, наприклад, як йому раз довелося чути, що у сучасної України цілковито нема поетів.

— Перепрашаю, а Тичина?

— Яка причина — не знаю — говорив далі письменник, але це факт".

Отже очевидна річ, що як і до революції так і тепер Москалі не зійшли з „трона" й коли терплять писанину українських поетів і письменників на Радянській Україні, то лише постільки, поскільки наші „земляки" славлять червону владу.

Та вже дива нема, що Тичини там не знають; всеж таки він „молодчий" і за Франка і за Шевченка. Але бо Шевченка й Франка московські „колеґі" не найшли часу пізнати.

З цього приводу московський фейлєтоніст в „Ізвєстіях" розповідає цікавий анекдот.

„З приводу приїзду українських письменників в Москву „колеґі" в „ударному порядку" рішили видати збірник творів найвидатніщих письменників, а для того звернулися з запитом до Харкова:

— Просимо повідомити, де живе й над чим працює товариш Франко?

„З Харкова відповіли, що Франко помер і тому не може дати ніяких про себе відомостей".

На всякий випадок Харків постарався (вже за одним заходом) поінформувати, що і Тарас Шевченко так само помер.

На прощаннє наших земляків порадував промовою товариш Керженцев:

„Зближення українських та московських письменників та договори, підписані ними з московськими видавництвами, повинні звільнити московського читача від жахливої „безґрамотносні" у відношенню до української літератури".

Але слідом московський „колеґа" додає, щоб Українці не дуже „пиху дерли".

„На черзі такеж знайомство з письменниками Білоруси, Ґрузії та Узбекстану й инчих републик та областей Радянського Союза".

Покищо не знати, чи задоволені українські письменники з приняття „колеґ", але еміґрантські московські ґазетки аж задихаються від щастя, що й червоні не визнають і не знають українського письменства.

Арґус.

ОРҐАНІЗАЦІЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ РАДЯНСЬКОГО БУДІВНИЦТВА.

Відбулося поширене засідання урядової комісії для орґанізації на Україні інституту радянського будівництва, в якому взяли участь Порайко, Полоз, Пахомов, Мазуренко, Храмов, Слинько, Наукові співробітники Інституту Марксизму-Ленінізму та ряд центральних і місцевих працівників.

Нарада вислухала доповідь Конотопа про основні завдання та статут інституту.

Доповідач повідомив, що директиву про орґанізацію на Україні інституту радянського будівництва дав ще 10-ий всеукраїнський зїзд рад. Потреба на такий науково-дослідницький заклад, що узагальнює досвід і практику будівництва радянської влади на Україні і дає теоретичні підвалини для дальшого удосконалення радянського апарату, цілком безперечна.

Інститут, що істнує при ЦВК СРСР, має всесоюзне значіння й у своїй роботі не досить вважає на особливости українських обставин. Комісія на чолі з Кагановичем, що її обрала президія ВУЦВК-у детально опрацювала питання про утворення інституту на Україні і підготувала його відкриття.

Тепер працю комісії в основному закінчено.

Далі Конотоп висвітлив зміст положення про український інститут радянського будівництва. Інститут перебуватиме при ВУЦВК і працюватиме в близькому звязку зі всесоюзним інститутом Марксизму-Ленінізму.

Вивчаючи всі галузі державного, господарського і адміністративного управління й узагальнюючи досвід радянського будівництва з погляду марксистсько-ленінської теорії про державу, інститут має також популяризувати завдання про радянське будівництво серед робітничо-селянських мас України і всього Союзу.

Загальне керівництво роботою інституту покладається на збори всіх членів інституту й окремої президії. Загальні збори дійсних членів інституту мається скликати не меньше як двічі на рік.

При інституті будуть утворені 4 секції: 1) вивчення процесів будівництва пролетарської української державности, 2) будівництва радянської влади на місцях, 3) робітничих проблем радянського будівництва і 4) наукової раціоналізації управління.

Після докладного обговорення нарада затвердила проєкт положення про інститут і ухвалила подати його на затвердження найближочого засідання ВУЦВК-у.

Після затвердження проекту положення ВУЦВК призначить день офіційного відкриття інституту.

В. Кедровський.

ПАМЯТИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОТИВНИКА.

(Рефлєксії з приводу розстрілу О. Шумського).

(2)

Я на тому партійному зїзді не був, а тому й не знав, які там рішення зайшли. Згодом приїхав до мене один Катеринославець, як відпоручник Цека Партії й, зголосившись старим партійним паролем, заявив, що Цека Партії просить мене взяти на себе працю по реорґанізації Партії в південному районі України. Притім він подав мені нову плятформу Партії Українських Соціялістів Революціонерів, яка вже дуже мало чим ріжнилася від програми комуністичної партії, визнаючи необхідність заведення радянської влади на Україні та індивідуальний терор проти представників влади та проти инших „ворогів робітниче-селянської революції". Так саме широко був розроблений відділ співробітництва з комуністичною партією, як з „вождами світового пролетаріяту та світової соціяльної революції".

Я катеґорично відмовився стати на таку плятформу й подякував Цека Партії за довіря до мене, та порадив звернутися до когось иншого, кому тепрішна програма партії близча. Для мене не було жадного сумніву, що нова програма партії та її тактика були у великій мірі витвором О. Шумського та В. Еланського (В. Блакитного, покійного редактора харківських „Вістей"). Це вже була цілковито комуністично-большевицька програма, що лише в незначних детайлях ріжнилася від московської комуністичної програми. Головна-ж ріжниця була в тому, що Партія Українських Соціялістів Революціонерів розглядала себе як партію українську соціялістично-революційну, яка є лише в кооперації з московською комуністичною партією, а не злита з нею в єдину партію. Яснійше кажучи, Партія Соціялістів Революціонерів змагала до збереження самостійности української радянської републики, союзної з иншими радянськими републиками. Це те, за що до останнього дня свого життя боровся О. Шумський і за що він нарешті поплатився своєю головою.

Значно пізнійше, вже в літі 1918 року, коли у мене переховувалися, тікаючи від німецько-гетьманської контррозвідки, В. Еланський та М. Шинкар, вони повідомили мене, що на предложення О. Шумського мене й Шинкаря кооптовано до складу Цека Партії на першому його засіданню. Коли приїздив до мене емісар Цека, то він мав мені переказати про це, але не зробив того, бо побачив, що я не солідаризуюся з програмою партії. М. Шинкар цю пропозицію приняв і тепер вони знову намовляли мене змінити своє рішення та вступити в члени Цека. Особливо на цьому настоював, говорили вони, О. Шумський, який твердо був переконаний, що нарешті таки Українці опанують на Україні всім державним апаратом і тим покладуть кінець русотяпству.

Тут я подав їм уже ширші мотиви, чому не можу погодитися на їх тактику, бо, поперше, абсолютно не вірю в щирість московських большевиків, яких я вважаю такими-ж русоцентристами, як і всю російську демократію, чи реакціонерів. Нічого не маючи проти радянського устрою української держави, я знову ставлюся цілком неґативно до диктатури якоїнебудь одної кляси населення, або ще гірше — партії. А особливо я не погоджувався ще й ранійше з соціял-демократичними ідеями, які большевики так ретельно стараються впровадити тепер в життя. В тих ідеях я бачив страшну загрозу селянству, бо по їх думці селянство повинно стати базою для його визиску фабрично-міським пролетаріятом. А між тим селянство на Україні було більшістю, що складало 85% всього населення й було одинокою щиро національною верствою, лише на якій могла будуватися хочби радянська національна держава. Принесення інтересів українського селянства для фабрично-заводського денаціоналізованого, або прийшлого зпоза меж України пролетаріяту мало остаточно зруйнувати всі основи української незалежної держави, хоч би й соціялістичної. Майбутнє національно-політичне визволення України лежить не в чужонаціональних масах фабрично-міського пролетаріяту, а в щиро національному селянстві, яке треба орґанізувати та зробити активним політичним фактором життя українського народу.

В. Еланський та М. Шинкар признавали мені в цьому певну рацію й говорили, що очевидно в принціпі й О. Шумський не иншої думки, бо він увесь час працював з селянством та для селянства, але тактика сучасности вимагає того, що тепер робить Цека Партії УСР, а тому, хто стоїть поза партією з бувших соціялістів-революціонерів, той обставинами життя ставиться поза межами всякої активної праці серед свого народа.

Отже О. Шумського та більшість моїх товаришів, бувших однопартійців, привела до співробітництва з московськими большевиками віра в те, що з ними можна чесно працювати й що большевикам зовсім не ходить про поневолення Московщиною инших народів бувшої Росії. Але факти з життя показують, як вони в цьому гірко помилилися. Вже не один з них торував своїм тропом дорогу, по якій зрештою скотився й О. Шумський, що був осередком та душею тієї гадки, що з „братнім" московським революційним пролетаріятом українські працюючі маси дійдуть вершка свого національно-соціяльного розвитку. За це краще, на думку О. Шумського, майбутнє українського трудового народу він сміло й отверто боровся до останнього дня свого життя. Але тому, що він не був ані Троцьким, ані Раковським, ані Радеком, ані Сапроновим чи яким иншим інтернаціональним, чи московським політичним та партійним діячем, але українським революціонером і большевиком, то з ним і розмови були короткі. **Одне слово „К стенке!", бо з „сепаратистами нема чого рахуватися", вони лише пасерби „вождей революціонаво пролетаріяту", вони можуть лише прислужуватися та служити „єдіной камукістіческой партії", але ніколи не можуть бути повноправними її членами нарівні з иншою інтернаціональною збіраниною.**

* * *

Останній раз стрівся я з О. Шумським в 1920 році в Ризі, коли він туди приїздив на мирові переговори з Польщею, як голова української мирової делеґації. Спочатку на чолі делеґації стояв Квірінґ, русифікований Німець з кольоністів Катеринославської губернії. Другим членом делеґації, що репрезентував Українців, був Мануїльський. Мануїльський тяжко хворий, а тому не був активним при переговорах. Україну репрезентував Квірінґ, що зовсім не знав української мови. Коли стала необхідність, на вимогу Поляків, усі протоколи й проєкти договорів писати в трох мовах: московській, українській і польській, то довгенько довелося большевицькій делеґації шукати в Ризі когонебудь, щоб, володіючи українською мовою, взявся бути в них тайпістом.

Не знаю, що сталося, що з Харкова нарешті прислали в Ригу О. Шумського. Він знав, що я перебуваю в Ризі, а тому щось по трох днях свого перебування прислав до мене на помешкання одного післанця, щоби я дав йому всі, які тільки маю, еміґрантські українські ґазети та журнали, яких ніхто з українських комуністів не міг дістати ніде на Україні та навіть в Ризі, де большевицька мирова делеґація мала всю московську еміґрантську пресу. Я з охотою виконав прохання О. Шумського і передав всю пресу, що в себе мав, починаючи від комуністичної закордонної до реакційної.

В свою чергу я просив післанця, щоби О. Шумський прислав мені українську радянську пресу. Цього О. Шумський не виконав, бо, як пізніше виявилося, він сам до Риги не міг дістати жадної української комуністичної ґазети, в той час як московська преса пачкувалася пудами. Довелося й мені про радянську Україну інформуватися лише з московських ґазет.

Одного разу післанець О. Шумського запитав мене, чи не хотів би я здибатися особисто з О. Шумським. Я дав свою згоду. І на другий день мав від О. Шумського письменне запрошення, яке мало бути мені пропуском, зайти до нього до готелю, де містилася радянська мирова делеґація. Того-ж вечера, називаючи себе прибраним іменем, я прийшов до готелю. Тут, як і треба було сподіватися, двоє чекістів пильно роспитали мене, хто, чого і в якій справі я хочу бачити Шумського. Довелося дати їм такі відповіді, що мусіли б задовольнити їх. При тім мені дали виповнити невеличку анкету, в яку, на поставлені в ній питання, я також вписав відповіді, що знаходив найбільше підходячими до даного моменту. Один з чекістів десь пішов з моєю анкетою в глибину готелю, а хвилин за 10—15 вже другий „урядовець" запросив мене до О. Шумського.

Розмова наша почалася зі звичайного „ну, як товаришу, поживаєте, що нового, що чувати?" і т. д. Розпитавши один одного про наших спільних товаришів, про їх долю й недолю, О. Шумський почав говорити зі мною на тему необхідности розпочати поворот „ліпших елементів" нашої еміґрації на Україну. Зокрема він відразу почав настоювати, щоби я вертався на Україну та брався знову за свою довоєнну працю на полі народньої освіти. Коли не хочу братися до адміністративної праці в народній освіті, то можу дістати „високе становище" в комісаріяті народньої освіти, в статистичному відділі, бо статистика народньої освіти була моїм фахом. О. Шумський говорив, що йому „легко дістати для мене позволення переїзду до Харкова та поставити на працю як фаховця по народній освіті", бо мої друковані праці по статистиці народньої освіти підтвердять мою фаховість.

Я катеґорично відмовлявся кожен раз, коли були такі розмови, мотивуючи тим, що взагалі думаю надовше оселитися за кордоном. В дійсности я бачив, що й сам О. Шумський непевний свого становища й знаходиться під доглядом чекістів. Майже кожен раз підчас нашої розмови був присутнім то один, то другий мені незнайомий „товариш" Шумського, який, познайомившись зі мною, увесь час сидів у хаті, не говорячи зі мною ні слова.

Після якого четвертого мого побачення з О. Шумським в його помешканню, куди я сам приносив еміґрантську українську пресу, несподівано для мене прийшов над вечір післанець від О. Шумського і попросив мене більше не приходити до Шумського, поки він мене знову не покличе. Час ішов і Шумський не кликав, хоч післанець кожних два дні приходив до мене за літературою.

Нарешті, коли вже радянська делеґація збіралася відїздити з Риги, О. Шумський попросив через післанця призначити йому денебудь побачення „в невтральному місці", десь по півночі, призначивши лише ніч, але не вказуючи точно часу. Я призначив побачення в консульстві УНР на Романівській вулиці, де найзручніше можна було поговорити сам-на-сам. Означеної ночі десь по першій годині О. Шумський прийшов до мене. Тут у мене з ним відбулася остання наша розмова.

(Конець буде)

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 9.
НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА.

Братство св. Михаїла, 357 відділ У. Н. С., вважає потрібним для більшого успіху розвитку нашої організації подати такий конвенційний проєкт на 17-ту Головну Конвенцію:

1. Щоби тих, що переходять з молодечого департаменту до старшого, не змушувати передплачувати „Свободу", коли їх батьки її одержують, бо це великим тягаром лягає на родичів, які вчать своїх дітей по вищих школах. Сама наука вимагає великих витрат, а тому часто родичі стримуються вписувати своїх дітей до старшого департаменту, щоби не обтяжати своїх витрат. Це добре знають наші виділові секретарі та організатори.

2. Треба застановитися над тим, щоби наші нові поліси по кількох роках давали опуст, як це роблять американські асекураційні компанії. Це більше притягне нашу молодь до У. Н. Союза.

3. Треба застановитися над тим, як виправити кривду, яку Союз зробив своїм старим членам, що його основали й на плечах яких він розвивався. Коли сталася в Союзі криза в 1914 році, то кілька тисяч старих членів витримало її на своїх плечах, отож тепер мусимо бути до них справедливими й виправити кривду, яку Союз їм заподіяв. Коли говоримо, що інші несправедливі, то будьмо самі справедливими, а впершу чергу до своїх членів.

4. Конвенцію й далі треба робити кожних чотири роки.

5. Екзекутива УНС може залишитися й далі стара, бо вона має довіря загалу.

6. Над виборами Головного Уряду треба застановитися так, щоб з одного місця не було двох, або трох членів уряду, а треба, щоб вони були розкидані по всіх стейтах. Тоді буде ліпша користь для нашої організації.

7. Щодо „Свободи", то таксамо треба зарадити, щоб в ній було більше місця для статей, бо багато членів нарікає, що „Свобода" лише одною четвертою частиною служить для членів, а решта служить для оголошень, а члени зате платять.

За 357 відділ УНС:
Теодор Піктелей, предсідатель.
Андрій Візний, секретар.

Ч. 10.
МЕНВИЛ, Р. АЙ.

Товариство ім. Михайла Драгоманова, відділ 181-ий У. Н. С., предкладає шановним делегатам на сімнацяту Головну Конвенцію слідуючий проєкт:

1. Щоби У. Н. С. поділив свої відділи на округи.

2. Щоби відділи відбували окружні конвенції.

3. Щоби на Головній Конвенції У. Н. С. номінувати кандидатів на головний уряд УНС, а голосування на них щоби відбувалося по відділах на підставі референдума.

Як і на що це робити?

а) Кождий округ У. Н. С. вибиравби своїх представників на окружні конвенції в такий самий спосіб, як тепер вибирається длеєгатів на головні конвенції. Їх вибір, число, кваліфікації, видатки і право голосу буливби також такі самі, як приписує теперішний статут УНС. А різниця булаби тільки в тім, що заощадилося би багато видатків з головної каси УНС, яка покриває далекі подорожі всіх делегатів на кожді головні конвенції УНС.

б) По конвенціях окружних відбуласяб конвенція головна. На головну конвенцію кождий округ висилавби тільки по двох делегатів, вибраних попередньо на окружних конвенціях. Сі делегати малиби право номінувати кандидатів на головних урядників УНС, а відтак на підставі референдума відбулося би голосування по відділах на номінованих урядників У. Н. С.

Час і програми всіх тих конвенцій визначувалаб і укладалаб, так, як доси це робить, екзекутива УНС. Звіти головних урядників з їх діяльности та організації можна заступити обіжниками по відділах, або в органі У. Н. С.

В той спосіб оминулосяб великого здвигу на головних конвенціях, заощадилосяб богато гроша до головної каси УНС, або обернулося би сей гріш на конечні потреби, які тепер ждуть своєї черги при Українськім Народнім Союзі.

За уряд товариства ім. Михайла Драгоманова, від. 181 У. Н. С. в Менвил, Р. Ай.:
М. Шевчук, предс.;
Петро Гричух, кас.;
Іван Ткач, секр.;
П. Сусла, делегат на 17 Конвенцію УНС.

...ли не буде братом ні Ляхови ні Москалеви, а коли наступить відповідна хвиля, він покаже зарешті двері непрошеним опікунам з Варшави та Москви.

Щоби той час приспішити, ми, українська іміграція в Америці, повинні всіма силами підпирати визвольні змагання наших братів у Рідним Краю. Ми повинні збільшити стократно свою жертвенність на народньо-національні організації в краю, а особливо на бойову акцію. Вся наша надія повинна тепер бути звернена виключно на нашу внутрішню організацію своїх національних сил та на поглиблення й поширення революційно-визвольної акції на всіх українських землях. Для цього в Америці ми повинні скріпити загально-національний фронт, скріплювати й поширювати свої національні організації, головно такі, як демократична Січ, що має своїм завданням активно пособлити визвольній акції рідного народу в краю.

Нехай наші вороги братаються й справляють „своє весілля", але похорони буде їм справляти на наших землях сам український нарід. Мусимо робити так, щоби земля горіла під ногами чужинців на наших землях; а для цього ми повинні бути самі зорганізовані та всіма силами підпирати своїх братів у їх визвольній акції. Не слів, а живого діла потребує від нас рідний край.

Йосиф К.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАРЕШТІ ОПАМЯТАВСЯ.

Отримавши листа від свого брата, котрий живе на Великій Україні вже 10 років, хочу поділитися ним з редакцією і з читачами „Свободи". Брат мій перейшов в 1919 році з Галицькою Армією до большевиків. Там він уже дослужився до сотника. Раніше ми страшенно сварилися листовно з моїм братом, бо він так зреволюціонізувався, що з ним було важко дискутувати про українську державність. Але тепер уже стало не те. Він сам нарешті переконався, як большевики будують українську державу, а тому в останньому листі пише до мене:

„Дорогий Брате! Я тепер переконався, що Ти мене наводив на добру дорогу. Тепер я хочу сам тієї дороги триматися, бо все перебачив власними очима"... Далі робить знаки, видно боїться, щоби большевики не спіймали його, а потім пише: „Ото тепер буде женитися Москаль з Полькою, але на тім весіллю хочемо й ми погуляти й нашу молоду хочемо вбрати в український стрій". Я догадався, про що це він говорить. На Україні сподіваються, що як стане війна між большевиками та Поляками, то тоді буде нагода звільнити наші землі від Росії та Польщі.

Тимчасом все це проминуло, бо червона Москва з Ляхами побраталася й погодилася, підписавши той мир, що їм американський „Кілок" підсунув, як пише мій брат. Цим договором Москалі та Ляхи сподіваються, що вони забили великий кілок в домовину української самостійної державности. Вони гадають, що тепер добре скористали, поділивши українські землі. Але прийде час і вони побачать, що надії їх не справдилися, бо на всіх землях українських все більше зростає та скріплюється клич Соборної й Суверенної Української Держави. Можуть Москалі собі в Москві, а Ляхи у Варшаві робити, що хочуть і запивати товариську чарку, але прийде час і український нарід ту чарку вибє з рук їхніх, коли вони будуть далі намагатися гуляти на українських землях, та творити нову Палестину, чи які інші чужонародні кольонії на Україні, відбираючи наші прадідівські землі від українського селянина та від його дітей.

Ось такий у загальних рисах лист мого брата.

Бачу я тепер, як він прозрів і переконався, що якіб не були чужинці на українських землях, вони завжди будуть гнобителями нашого народу й пильнуватимуть лише своїх окупаційних інтересів.

Як не тяжко тепер живеться українському народови під чужинецьким ярмом, але ми не сміємо й на хвилину тратити надії, що нарешті буде весілля й на нашій вулиці. Ми повинні твердо вірити, що прийде час, коли настане празник і в нашій хаті. Український нарід прокинувся до боротьби за свою державність і, як би його вороги не браталися поміж собою, вони нічого зрештою не осягнуть, бо наш нарід ніко...

COLORED EGGS LOVE TOKENS OF UKRAINE.

THE DYED egg which has delighted many a child on Easter morn plays an important part in the life of the Ukrainian girl. In fact it is Cupid's most important aid-de-camp.

Should you be a handsome young man residing in Ukrainia on Easter morn and should you be the recipient of a brightly colored egg, then all is well. Should you receive more than one, then you are in difficulty.

For the dyed Easter egg is a love token which a young woman sends to the man she admires.

This interesting information was ventured Wednesday by the Rev. Fr. Gregory Chomitzky as he explained the exhibit of Easter eggs in the Ukrainian cottage at the All-Nations Exposition at the Public Hall.

The humble egg not only plays an important part in the romance of Ukrainia, but also in its history.

The symbols which are etched on the colored surface tells the story of Ukrainian's struggle for freedom, her cultural and artistic advancement. Each province of Ukrainia has its own definite marking by which it is identified.

The tinting of the Easter egg is a difficult process, the Rev. Fr. Chomitzky explains. Seven times the egg is dipped in color and seven times in wax.

The artist who applies the design is skilled, following this profession because his father before him taught him the secret.

(„Cleveland Press").

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужу Іванови, у висоті 1,000 долярів. Складаючи щиру подяку, я бажаю У. Н. Союзови, щоб він ріс і скріплювався та все на більшу скількість Українців і поширював свою батьківську опіку.

Також складаю сердечну подяку урядови та членам тов. Т. Шевченка, від. 349 У. Н. Союза в Менвіл, Н. Дж., за те, що мені давали з каси відділу по 5 долярів тижневої запомоги через 6 місяців.

Тепер пригадую всім Українцям, котрі ще не є членами У. Н. Союза, щоби вписувалися в членство, бо я сама бачу, яку велику допомогу своїм членам робить У. Н. Союз і тому не лише я сама впишуся до нього, але й малих своїх дітей впишу в члени молодечого відділу.

Параньна Лагосюк,
Менвіл, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Музичний фестиваль.

В цілім Рачестері знову піднявся національно-артистичний здвиг і заворушення. 1. мая знову улаштовується тут Музичний Фестиваль.

Усі нації, що заселюють Рачестер, пильно готуються до виступу з своїм найдорожчим скарбом: піснею, музикою чи танцями. Готуються вони дуже пильно, дуже старанно — деякі цілий рік присвятили цій справі.

Але чому така пильність і такі завзяті перегони? Чому кожна нація хоче дістати першенство? Чи тому, що виграваший сподіється дістати якусь нагороду, чи мати користь? Може міліони долярів, як боксер Туней? — Ні, ніхто нічого не дістане. Може тому, що взагалі приємно бути переможцем? Ні, — бо очевидно в такому разі ті, що мають заслабі сили, не пробувалиб виступати.

Чомуж тоді?

А тому, що пісня, це є душа нації, душа народу. Репрезентуючи свою пісню в якомунебудь вигляді: чи то хоровому чи орхестровому чи танковому, нація репрезентує свою душу. І через те і в даному разі кожна нація готується сказати на цьому Фестивалю: „У нас є пісня — наша душа!"

Бідність і убогість не є злочин. І тому нації не зважають, як вони покажуть свою душу: чи в „бідній свитині" чи в „кармазині". Бо коли душа гарна і красна, то і в бідній свитині краса її засяє блеском найдорожчого діяманту.

Цей рік Фестиваль набирає великої поваги. І коли в минулому році його трактували як спробу заохоти більшости імігрантів до придбання ситизенства і музику вважали як гостя, — то в цьому році справа набрала характеру цілком **музичного, характеру національної гідности і гордости** і про „бетер ситизеншип" ніхто ні словом не згадує.

Фестивалем зацікавлені всі музичні кола, преса, інституції, які мають звязь з музикою, і майже вся людність.

Фестивальний виконавчий комітет ставиться з великою пильністю до справи ще й тому, що слідком за Фестивалем розпочинає свої виступи в Рачестер Метрополітен Опера Компані, а се значить — тут будуть критики світової преси і дадуть Фестивалеви свою оцінку. Отже комітетови важно показати світови, яке його місто з музичного боку, а кожній нації зокрема — як його нація презентується.

Як же ми, Українці, ставимося до цієї справи?

В минулому році ми виграли першенство і досі на нас дивляться в музичних колах солідно і сподіваються од нас чогось великого і пишного.

А ми? Ми готуємось і сподіємось не посоромитись.

До моральної і фінансової допомоги на заклик хору згодилися майже всі українські організації м. Рачестер в більшім чи меншім розмірі.

А від цієї допомоги багато залежить. Чим більша допомога буде — тим більша охота до праці у співаків і орхестрантів, тим більше можливости прикраси зовнішнього вигляду репрезентантів нашої нації, більше можливости удосконалити орхестровий склад, приєднати пресу і збільшити програм виступів ріжнородними скалями нашої нарідної творчости.

Зробити це — наша повинність перед нашою нацією, і будемо вірити, що Рачестерці цю повинність виконають. Спільними силами хору, орхестри і громадян ми здолаєм убрати нашу пісню, наше мистецтво в „золототканні шати" і так оздобити, що на Фестивалю душа нашого народу заблищить сяйвом найкращих перел.

Позір, Рачестерці! Незабаром буде утворений спеціяльний Фестивальний Комітет з представників кожної організації, що зголосились до запомоги і співпраці. Цей комітет і буде займатись організаційною і фінансовою частиною цієї справи.

Л. Сорочинський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Базар бизнесменів в Українськім Народнім Домі.

Дня 30 марта (субота) с. р. в Українськім Народнім Домі зачнеться перший базар українських бизнесменів і буде тривати до 7 квітня с. р. (неділя) включно.

Буде се перша громадна спроба зблизити українських бизнесменів зі загалом нюйорських Українців. В салі будуть уладжені кіоски бизнесменів з їх товарами та реклямою і кожного дня вечером відбуватимуться ярмарки на всякі товари для домашного та особистого вжитку.

Щоби притягнути публику — як старших, так і молодших — придумано ріжні розривки на кожний вечер з дуже ріжнородною програмою: музичних продукцій, співів, комічних монологів, і т. д. Будуть також короткі виклади на тему: „Свій до свого" — а саме про потребу попертя українських бизнесменів і яка з сього буде користь українському загалови. В Укр. Нар. Домі в Ню Йорку, по перебуттю кризи, починає знова оживати громадське життє.

Нам треба розвивати своє власне культурне життє, себто мати український театр, уладжувати народні свята, концерти і т. п., де і підростаюча наша молодіж, вихована в американській школі, моглаби почути щось вартного, та де вона навчилась-би шанувати „своє рідне". Нам треба також гуртувати се молоде поколінне дорогою скавтових організацій, чи через забави в своїм осередку, щоби воно привикало до своєї громади та не губилось серед чужих. Се, очевидно, не мислиме без свого осередка, а таким осередком може бути лише свій Укр. Нар. Дім.

Як сьогодня діло стоїть, старші громадяни з дня на день старіються, вертають до краю, чи навіть вимирають, а нове, підростаюче поколінне відчужується від українства. Притягнути його до української справи можна лише українською піснею, театром, танком, чи пластом.

Розуміється, треба нам дбати і про школу для української дітвори та за вечірні курси і за відчити для старших.

Одною з дуже важних справ є справа організації українських бизнесменів та запізнання українських громадян з ними в їм клича: „свій до свого"!

Вкінци треба нам запізнавати Американців з українською штукою і фольклором з як найкрасшого боку, аби чужі знали, що се є Україна. В тій цілі треба гарних вистав і хорів, треба своєї сцени, що як слід репрезентувалаби українське мистецтво і фольклор перед чужими людьми.

Саме в їм такої праці теперішна управа Укр. Нар. Дому рада зібрати всіх Українців без ріжниці гуртів, поглядів, віри і т. п.

Теперішна управа Укр. Нар. Дому вважає себе тимчасовою та рада буде передати його в руки нової управи, вибраної ширшим гуртом громадян. А се можливе лише тоді, коли ширший гурт приступить в члени своєї інституції.

Управа Українського Народного Дому в Ню Йорку.

Знавець літератури. Вчений Меймон купив був собі расову собаку за талярa. Собака не барм не подобалася йому, а що найшовся аматор, відпродав її за три талярі.

— Здається, — відізвався хтось — що ви мали би більше щастя в торговлі собаками, ніж у писанні книжок.

— Це тому, що більше є на світі знавців собак, ніж знавців книжок, — відповів учений.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЮНҐСТАВН, ОГАЙО.

Звіт з коляди і других збірок.

Дня 6. січня 1929 р. відбувся мітинг Українсько-Американського Політичного Клюбу. По мітингу секретар Клюбу добр. Стефан Мош гарячими словами пригадав членам рідну батьківщину та поневолений наш нарід і тих маленьких діточок, котрим ворог старається відобрати все, що найдорозше для них, а це рідну мову та історію свого народу. Він візвав членів, щоби відспівали коляду. На це всі члени радо згодилися. Відколядували „Бог Предвічний", а по коляді зложили збірку на „Рідну Школу" слідуючі жертводавці:

По два доляри: С. Шпирка, І. Григорчак; по 1 долярови: М. Заяць, Ю. Присташ, Г. Нівінський, І. Дубас, С. Нановський, М. Катинський, І. Рудик, І. Кравець, П. Касневич, С. Мош, І. Бачинський, С. Іванів, М. Голодюк, п. Куреницький, І. Гулич, М. Іванчак, М. Бурка, І. Кухтин, Г. Крушельницький, П. Луцко, І. Баган, Й. Поточний, Ф. Нановський, Г. Скиба; по 50 ц.: Ю. Славяний, О. Смаль, І. Мигаль; Українсько-Амер. Політичний Клюб 5 долярів; Братство св. Івана Хрестителя, від. 230 УНС, 15 долярів — 5 на Рідну Школу і 10 на Просвіту; Сестрицтво Любов, від. 95 Укр. Нар. Помочи, 10 долярів.

Збірка на забаві у добр. Василя Фурмана.

Зложили: В. Фурман 2 доляри; по 1 долярови: Г. Нівінський, М. Нахим, Г. Крушельницький, І. Глущишин, С. Мош, Т. Бойко, М. Адамовський.

На іменинах у добр. Івана Ґулича

Зложили: по 1 долярови: Ю. Присташ, С. Мош, І. Ґулич, Христина Грубяк, Олена Бойко, Г. Нівінський; по 50 ц.: Г. Ґулич, Марія Іванчак.

Збірка на мітингу 230. від. УНС, котрою занявся добр. Ю. Присташ.

По 1 долярови дали: Ю. Пірко, Л. Цвітович, І. Павловський, І. Гармич, Анастазія Присташ, М. Заяць, С. Садомора, І. Шевчишин, Ілія Яслик, І. Федаш, І. Бряць, Ю. Прислíпський, Й. Білик; С. Задольний 90 ц.; по 50 ц.: Іл. Сагаль, Ів. Гнатишак, М. Щурко, Ів. Брязь, Клавдія Коханов, Ів. Філь, Д. Войтович.

Збірка від добр. Темника.

Жертви зложили: Всч. о. М. Данилович 5 долярів; по два доляри: позістала готівка з віча, М. Гомдяк; по 1 долярови: М. Юрчик, Г. Душний, Г. Гомдяк, Г. Костур, Ів. Багній, Р. Юрчик, П. Копко, М. Мамрич (син Василя), М. Сірий; по 50 ц.: В. Цап.

Коляда з Алберт Стріт і з Карбон.

Колядували: Іван Іванкевич, Іван Гомонко, Юрко Гусак і Іван Слюсар. — Жертви дали: по 2 доляри: Г. Сушман, М. Шалюга; по 1 долярови: М. Загучевський, Ів. Дуньчак, П. Бердей, Ів. Клим, Ів. Дунський, А. Опар, М. Драгущак, А. Суляк, Ів. Слюсар, Я. Бердей, Ів. Іванкевич, Ів. Гомонко, Ю. Гусак, А. Іванкевич, М. Павцьо, Т. Бойко, Іл. Війтик, А. Бахур, Ів. Красневич, Л. Грубяк, Іл. Шкопяк, Д. Балущак; по 50 ц.: Параска Грубяк і С. Грубяк.

Збірка з Брагіл.

Збирали: Григорій Ґулич, добр-ка Марія Бурка і добр-ка Лахоцька. — Жертвували: М. Ципінь 2 доляри; по 1 долярови: Марія Мацейко, Г. Тихонович, Т. Васько, Ю. Маркевич, В. Терлецький, Ів. Стець, Я. Томан, Т. Сулик, М. Когут, М. Терлецький, В. Фурман, Ів. Остафій; С. Кучма 70 ц.; по 50 ц.: Юстина Ліщак, А. Пронек, Г. Загородний, Л. Буранич, М. Джурджа, Марта Мудра, Розалія Яворська, Анастазія Доровська, Т. Нановський, В. Куцалаба, Й. Романський, М. Фромель, Катерина Боцак, А. Процяк, М. Гвоздич, М. Кулик, Ів. Жінькович, Юлія Фецич, Ів. Гулич; по 25 ц.: Олена Нановська, М. Йойкан, М. Терлецький, Анна Терлецька, М. Селенський, Ів. Сабран.

Всі гроші вислано через Обєднання в сумі $164.50.

Місцевий Комітет „Р. Ш.":

Теодор Бойко, голова;
Дмитро Темник, касієр;
Мих. Адамовський, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Член Товариства Вільна Україна, від. 152 У. Н. Союза в Нюарку, Н. Дж., Дмитро Саміла помер по короткій недузі дня 15. березня. Покійний осиротив дружину і двоє малих дітей. Небіщик походив із села Чернів, рогатинського повіту з Галичини. Членом У. Н. Союза був довше 5 літ. Дмитро Саміла прожив 34 роки. Він був щирий і працьовитий в громадській і товариській роботі.

З великим сумом відпровадила покійного родина, товарищі й приятелі до місця вічного його спочинку.

Хай буде йому земля пером.

Й. Фурда,
секр. 152 в. У. Н. Союза.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ГЛІБОВИЧ СВІРСЬКИХ.

З кінцем листопада р. 1927. ми заснували Читальню „Просвіти" і через рік майже ми льокувалися в чужій хаті. Як каже українська пословиця: „Ліпше в своїй хаті, ніж в чужій палаті", бо „в своїй хаті своя правда і сила і воля". Тому з кінцем р. 1928. купили ми сільську хату, котра мусить бути побільшена, відреставрована на більший будинок, щоби могла надаватися для нашого культурно-просвітного Товариства. В ньому мають бути такі салі: театральна, дві читальні і дві убікації мешкальні і т. д. На це ми потребуємо більше підмоги грошевої з инших жерел, бо для нас самих в нинішних часах двигнути сей будинок вцілости стає труднише, тому, що наші сили є заслабі. Попередно закуплена хата, котра зістала майже виплачена, не надається до поширення культурно-освітньої праці, бо мала. Длятого з весною 1929. р. мусимо побільшити хату та відреставрувати цей будинок.

Отсим звертаємося з великим проханнем до своїх Земляків: орґанізувати збірку жертв на розбудову читальні Просвіти в ріднім селі.

Глібовичі Свірські.

Виділ Читальні „Просвіти".

— Яка є ріжниця між людиною і рогачкою?

— Людина схиляється перед грішми, а рогачка навпаки — піднімається вгору.

— Яка є ріжниця між послом і дитиною?

— Не знаю.

— Дитина боїться дієти як вогню, а посол без дієти не може жити.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

DO YOU KNOW WHY - - - Everybody Has the "I Should Worry" Habit?

Drawn for this paper By Fisher

